

Cerkveni Glasbenik

Glasilo Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja kot mesečnik v dvojnih številkah in velja za celo leto z glasbeno prilogo vred 40 K, za dijake 30 K.

Uredništvo in upravišтво: Pred Škofijo št. 12, I. nadstr.

P. Hugolin Sattnerjeva „Assumptio“ v cerkvenem koncertu.

P. H. Sattnerjev oratorij „Assumptio B. M. V.“ (Vnebovzetje Bl. Device Marije), zložen l. 1911 in izvajan l. 1912 v štirih zaporednih koncertih Glasbene Matice v Ljubljani, smo že takrat vsi z veseljem pozdravili kot prvi slovenski oratorij in kot eno izmed večjih in boljših slovenskih glasbenih del ter ga kot skladbo, polno zdrave, prijazne melodike, harmoničnega blagoglasja in v vsem svojem ustroju veličastno in vzneseno tudi v resnici uživali.

Imel pa je oratorij v svoji prvi obliki nekatere nedostatke zlasti v oblikovnem in instrumentalnem oziru, nedostatke, ki so vrednost tega sicer v celoti lepega, velikega in pomembnega dela kolikortoliko zmanjšavali. Te nedostatke je omenjala svojčas strokovna kritika, posebno dr. Gojmir Krek in Anton Lajovic sta se v „Novih Akordih“ obširno in temeljito pečala s Sattnerjevim oratorijem. Prepričan sem, da bi bil P. H. Sattner tekom let in tekom svojega glasbenega razvoja prej ali slej celo sam prišel na to in predružačil in izboljšal vse, kar je klicalo po preureditvi in izboljšanju. Ker mu je pa strokovna kritika k temu pomogla, se je to še hitreje in lažje zgodilo.

P. H. Sattner se je predelavanja svojega oratorija lotil že med vojsko, odločno in korenito prečrtaval vse manj vredno, manj zrelo, ali kakorže v okvir skladbe ali posameznega odstavka ne nujno in logično spadajoče, pilil in zaokrožal druga sicer dobra mesta, da jih je napravil še bolj izrazita, bolj občutena, vpletal in dodajal tu in tam, kjer je smatral kako takšno mesto kot potrebno. Čisto novo in izvirno je instrumental celotno svoje delo in mu tudi v tem oziru pritisnil svojo lastno znamko.

Na izvajanje oratorija, ki ga je skladatelj sam pripravljal, da ga izvede v frančiškanski cerkvi, smo željno čakali.

Izvajanje se je vršilo v nedeljo 20. nov. in v ponedeljek 21. nov. Tu smo imeli priliko opazovati in zasledovati oratorij v novi predelani in

nanovo instrumentirani obliki. Takoj pri instrumentalnem uvodu v prvi del, kakor tudi pri nastopu baritonista in pozneje zbora smo opazili, da je oratorij močno predelan in izdatno izboljšan. To se je ponavljalo tudi pri drugem in tretjem delu. Povsem nov je instrumentalni uvod v prvi del, jako ljubeč, simpatičen, povsem primeren; prejšnji uvod v drugi del je odpadel; nov in sicer jako dolg, morda še nekoliko preveč raztegnjen je prvi uvod v tretji del. Ta po svoji glasbi plemenito zamišljen in sam po sebi gotovo pomemben stavek se mi je zdel kot priprava na Marijino kronanje preveč po zemlji stopajoč in na bridkosti zemljanov spominjajoč. Tako si ga je pač g. skladatelj najbrž zamislil, a — po mojem mnenju — na tem mestu ni bil povsem prikladen. Pač pa je drugi mogočen, svetel in nebeško radosten stavek prinesel pravo razpoloženje.

Instrumentacijo oratorija moram vobče zelo pohvaliti. Kar čudim se, kako se je Sattner v tem oziru v kratkem času izvežbal in kako izvrstno zna danes izrabljati možnosti posameznih instrumentov, bodi si godal, pihal in trobil ter jih spajati v zelo ugodne, in če treba, najrazličnejše zvočne barve.

Harfo so pri cerkvenem koncertu nadomestovale orgle, ki so tudi pri raznih krepkejših in silnejših mestih mnogo in bistveno pripomogle k večjemu učinku.

Vloge solistov so sicer v celoti ostale, kot so bile, v malenkostih je pa marsikaj izboljšanega; tu in tam je kako prejšnje mesto izpuščeno, oziroma ga izvaja zdaj le orkester. Duet soprana in tenorja koncem drugega dela je ostal v glavnem isti kot prej in je še vedno eno izmed najlepših mest oratorija.

Zbori so precej predrugačeni. V prvem delu triglasnega ženskega zbora „Zima je proč“ nastopi proti koncu še triglasni moški zbor. Moški zbor „O smrt“ je sedaj bolj izrazit in je pridobil. Moški zbor „Ti Jeruzalema slava“ kakor tudi čveterospev „Ave, rajska Devica“ sta odpadla. Nekolikrat je štiriglasni mešani zbor razširjen v šestero- in osmeroglasni. Nov je sklepni zbor v tretjem delu, čudovito lep, zmagoslaven, pretresljiv.

Pri izvajanju oratorija je sodeloval izdatno pomožen frančiškanski pevski zbor, ki je svojo nelahko nalogo častno rešil. Kot solisti so sodelovali: gospa Pavla Lovšetova, operna in koncertna pevka (sopran), gospa Cenka dr. Cepudrova (alt), g. inženjer Josip Pokorn (tenor), g. p. Kamilo Kolb iz Zagreba (bariton) in g. prof. kons. Josip Vedral (orgle). Med pevci solisti se je posebno odlikovala gospa Lovšetova, ki je s svojim srebrnočistim, dovršeno izšolanim, četudi ne ravno močnim glasom vzorno in umetniško izvedla celo svojo vlogo. P. Kolb in g. Pokorn sta bila vobče dobra in sta se potrudila, da sta dala, kar sta najboljšega mogla. Obadva imata prav dober pevski material, treba pa bi jima bilo še nekoliko več šole. Gospe dr. Cepudrove vloga je bila majhna.

Z dr. Čerinovim vojaškim orkestrom smo bili prav zadovoljni.

Obadva koncerta, ki jih je vodil skladatelj oratorija P. Hugolin Sattner sam, sta se ker moč dostojno izvršila, bila obakrat številno obis-

kana in je občinstvo z veliko pozornostjo, resničnim užitkom in neko notranjo tiho srečo sledilo izvajanju na koru. Ko sem sedel pri prvem koncertu v prezbitერიju blizu velikega oltarja vpričo Najsvetejšega, v električno bogato razsvetljeni cerkvi, ko je bilo vse občinstvo okrog mene kot zamaknjeno, in je raz kora odmevala krasna oratorijska glasba, sem si mislil: Tako nekako bo v nebesih, samo še neizmerno lepše in prijetnejše.

Skladatelju oratorija g. svetniku P. Hugolinu Sattnerju, ki je letos kmalu po teh koncertih — 29. novembra — obhajal svojo sedemdesetletnico, iskreno čestitam k vsestransko uspelemu predelanemu oratoriju in k njegovemu jubileju. Dobri Bog, ki ga je ohranil sedemdeset let pri zdravju in moči in mu dal milost zložiti toliko lepih, vsepovsod po Slovenskem priljubljenih cerkvenih skladb, zlasti pesmi, potem toliko svetnih manjših in večjih del, in ga je zlasti zadnjih deset let izredno podpiral in blagoslovljal njegove največje skladbe: kantato „Jeftejeva prisega“, oratorij „Vnebovzetje Marijino“, kantate „Oljki“, „Soči“ in najzadnjo, najboljšo „V pepelnični noči“, naj dodeli slavljenцу zdravje in moč, da ustvari Slovencem še nova, še lepša, še bolj dovršena dela. Stanko Premrl.

Ljudsko petje.

Solnčne strani ljudskega petja.

(Predavanje na cerkvenoglasbenem tečaju 13. in 14. sept. v Ljubljani.) Fr. Zabret.

(Konec.)

Dosedanji neuspehi pa še nikakor ne morejo in ne smejo biti vzrok, da bi nad ljudskim petjem obupali. Zakaj solnčne strani takega petja so tako velike, da bi bila za nas v vsakem oziru precejšnja pridobitev, če bi vpeljali poleg zborovega petja tudi ljudsko.

Zakaj?

1. Nobeno še tako umetniško izvajanje zborovo ne prime človeške duše s tako silo, mogočnostjo in ne zajame tako globoko v človeškem srcu kot pesem, ki jo poje vsa množica — 300, 500, 1000 ljudi — posebno če vsi moški krepko pritegnejo. Ko sem med vojsko služboval na Vrhniki, se je nahajal ondi tabor ruskih ujetnikov. Slabo se jim je godilo, stradali so, trdo so morali delati v gozdu, niso lepo ravnali ž njimi. Vsem so se nam smilili, čeprav so bili takrat naši sovražniki, a pomagati jim nismo mogli niti smeli. Da bi vsaj nekoliko utešili svoje dušno trpljenje, so po svojem poveljniku prosili cerkveno predstojništvo, če smejo priti enkrat na teden v cerkev. G. dekan jim je odgovoril, da nima nič zoper to, če opravijo v cerkvi privatno pobožnost, čeprav so pravoslavne vere. Pa so prišli vsako nedeljo pred deseto mašo. Še danes me pretrese, če se spomnim na to množico, ki se je razprostrla od obhajilne mize po cerkveni ladji navzdol ter pela ruske cerkveni pesmi, da se je človeku duša trgala. To je bila mogočna, silna prošnja ubogih, zapuščenih bitij, ki daleč, daleč od domovine

zdihujejo po domači družini, po domači grudi in svobodi. Mogoče, da je k takemu silnemu vtisu pripomoglo tudi naravno sočutje, ki ga ima človek z nesrečnikom, ki je izgubil dom in svobodo in mu je smrt najboljša prijateljica. Res pa je tudi, da tako petje cele množice mogočno udarja ob tiste strune človeškega čustvovanja, ki znatno podpirajo pobožno in religiozno mišljenje v srcu. In ker ima cerkvena pesem ravno ta namen, da spodbuja vernike k večji pobožnosti, da jih dviga bliže k Bogu, potem moramo reči, da ravno ljudsko petje — če je dobro — res dosega svoj namen.

Pa tudi za posameznega vernika je molitev znatno izrazitejša in zato lažja, če jo poje, kakor pa če jo samo na tihem recituje. Zaradi tesne zveze med dušo in telesom je čisto naravno, da človek svojo notranjost skuša vedno tudi izraziti na zunaj. Gotovo pa je, da petje mnogo točneje more izražati notranja čustva kot tiha recitacija. Zato se mi zdi, da je ljudstvo moralo svoj čas čutiti kot veliko izgubo, ko se je po naših cerkvah začelo opuščati in se končno popolnoma opustilo ljudsko petje.

2. Enoglasno ljudsko petje pa ima povrh tega še to prednost, da res vsakogar pritegnemo k petju — ker melodija tudi one, ki so boječi, ali imajo slabši posluš, potegne za sabo — dočim pri večglasnem petju rad molči. In če res tako vse prisilimo, da pojo, je vtis tem veličastnejši. Tu pride v poštev načelo o psihologiji mas — glasovi se po svojem učinku ne seštevajo, temveč potencujejo. Pri moškem četverglasnem oktetu recimo slišimo $2 + 2 + 2 + 2 = 8$ pevcev. Če ta oktet poje enoglasno, slišimo $2 \times 2 \times 2 \times 2 = 16$ pevcev. (Seveda tega ne smemo matematično natančno vzeti.) Poleg tega pa pride v enoglasno petje še neki poseben ogenj, ki kar vžiga. Kdor je ob priliki mariborskega orlovskega tabora 1920. leta slišal Čehe, ki so enoglasno peli skozi Ljubljano, ta se je o tem lahko prepričal.

Enoglasno petje bi v ljudstvu znatno poglobilo smisel za lepe melodije in za mol, ki se je pri nas izgubil. Nad vse preprosta harmonija, ki se je ljudstvo poslužuje pri večglasnem petju, pa je zelo zamorila čut za lepo črto v melodiji, popolnoma pa je izločila mol, ki se ni dal vpreči v njene preozke meje.

S temi prednostmi enoglasnega ljudstvega petja pa nikakor nočem reči, da naj se vpelje po naših cerkvah samo enoglasno petje.

3. Ne smemo pa prezreti tudi praktičnih koristi, ki bi nam jih prineslo ljudsko petje. Tu mislim predvsem na naše zборе. Marsikje so cerkveni zbori tako upreženi, da ne zmorejo vsega. Kljub pogostim skušnjam se ne morejo popolnoma naučiti vsega repertoarja, ki ga potrebujejo in tako gre marsikatera skladba le na pol naštudirana na kor: škoda skladbe, ki trpi, škoda pevcev, ki s slabim petjem veselje izgubljajo, škoda uspeha, ki ga ni. Ko bi pa ljudsko petje recimo pri popoldanski in jutranji službi božje odvzelo zboru znaten del bremena, bi zbori imeli tem več časa dobro naštudirati večglasne skladbe. Uspeh bi bil ta: pevski zbor bi bil najbrže polnoštevilno zbran, ker bi imel dolžnost samo enkrat priti na kor, poleg tega boljše naštudiran. Ljudje bi rajši poslušali zato, ker bi bilo boljše petje in

ker bi bila to prijetna izpremembra. In tudi pevski zbor bi s tem dobil večje veselje, večji ugled in z večjim ugledom vedno dovolj dobrega naraščaja.

Ne omalovaževanja vredna praktična korist ljudskega petja bi bila tudi ta, da bi se pri tem marsikateri glas znatno izvežbal, posluš bi se poostril in izpilil, cerkveni pevski zbor pa bi s tem imel dovolj izbire za naraščaj, za katerega je vedno treba skrbeti.

Enoglasno ali večglasno?

Svoj čas se je razvilo precejšnje prerekanje o tem, ali naj bo ljudsko petje enoglasno ali večglasno.

1. Kakor smo že omenjali, pojo drugi narodi, posebno slovanski, svoje ljudske popevke večinoma enoglasno. Ravno radi tega je njihova melodija, ki ni vkljenjena v tesne meje harmonije, silno pestra, raznolika, umetniško zgrajena in globoko zajemljiva. Ali ne opažamo istega še v prav posebni meri pri koralu? Kakšno neizčrpno bogastvo melodije leži v njem! Zanimivo pa je, kako so tisti čas, ko je po naših cerkvah prevladala harmonija, koralne melodije okrnili in okrajšali in ki so danes znane pod imenom medicejski koral (po kardinalu Medici, v čigar tiskarni so bile prvič natisnjene te okrnjene koralne melodije). Ali bi bilo napačno, ko bi izrekli mnenje, da se je precej tudi zaradi tega izgubljal smisel za koralne melodije, ker je začela v cerkvah prevladovati harmonija? Ali ni podobno tudi naš narod izgubil precej smisla za lepoto, pestrost in bogastvo melodije, ker mu jo je harmonija oklepala v pretesne meje?

2. Tudi naš narod je svoj čas v cerkvi pel enoglasno. To je dovolj izvestno dokazal dr. Kimovec v raznih spisih. Ohranile so se tudi cerkvene melodije v molu, o katerih smo lahko prepričani, da se niso pele večglasno.

3. Dobra stran enoglasnega petja je tudi ta, kakor smo že omenjali, da se melodije vsi lahko nauče, tudi oni, ki imajo slabši posluš. In tako pri enoglasnem petju res domalega vsi lahko pojo, pri čemer petje na moči in veličastvu le pridobi.

Vse to govori za to, da enoglasnega ljudskega petja po naših cerkvah ne smemo in ne moremo odkloniti, temveč ga zopet vpeljati.

Kaj pa naj mislimo o večglasnem petju, ki je pri nas, kjer se morda vendarle več ali manj goji ljudsko petje, v navadi?

1. Res je, da pri večglasnem petju melodija, ki sicer pri enoglasju tako mogočno vpliva, precej izgubi.

2. Res je, da je harmonija navadno tako preprosta, da večkrat niti modulacija v dominantno ni zmožna, in radi tega na takih mestih nekako medlo in nezadovoljivo zazveni. N. pr.: pri pesmi „Ti, o Marija“, pojo namesto vsaj takole:

na sledeči
način:

kar je za kolikaj občutljiva ušesa gotovo nezadovoljivo, če ne neprijetno.

3. Res je, da jih pri večglasnem mnogo ne poje ali pa napačno poje.

4. Res je pa tudi, da večglasno petje, morda celo šesteroglasno, kar je pri veliki množici takoj, čeprav v oktavni postopih, napravi s svojo polnostjo, gostoto in harmonijo silno mogočen vtis in obenem sedanjim ušesom prijetno in mehko zveni. Dočim ima enoglasno petje na sebi nekaj odločnega, srčnega, bi rekel naskakajočega in nepremagljivega kakor dobra urejena četa, ki se ne umakne niti za ped, je večglasno petje kakor velika, pristrčna, udana prošnja, kateri se nihče ne more ustavljati. Vse trdote, ki jih ima enoglasno petje lahko na sebi, harmonija ublaži in zato je značaj večglasnega ljudskega petja neka mehkoba, ki na človeka zelo prijetno, pristrčno vpliva. Zato opazujemo pri drugih narodih, kako radi poslušajo naše ljudi, kadar v veliki množici pojo večglasno. Kdor je to opazoval pri romanju v Rim, ali pri evharističnem kongresu na Dunaju, ali pri marijanskem kongresu v Salzburgu, mi bo to rad pritrdil.

5. Dalje moramo upoštevati, da si je naše ljudstvo tako petje usvojilo in ga tako predelalo svojemu značaju primerno, da je res nekaj njegovega in njemu lastnega, kar moramo toliko bolj ceniti, ker mnogi drugi narodi tega nimajo. Neumno pa bi bilo narodu jemati, kar je njegovega, posebno pa še zato, kar ima to mnogo dobrega in lepega na sebi. Pa tudi nemogoče je iz naroda nekaj trgati, kar je z njim že zraščeno. Zato ohranimo in gojimo tudi večglasno ljudsko petje po naših cerkvah.

Obojno naj bo torej naš namen: enoglasno in večglasno ljudsko petje. Premrlova Pesmarica za mladino je tudi na ta način urejena. Ne vem, ali se je držal Premrl pri urejevanju gornjega načela, ali je to smatral le za koncesijo, ki naj se polagoma odpravi v korist enoglasnega petja. Meni se zdi, da je načelno prav tako, le to bi želel, da bi se tiste pesmi, ki jih ljudstvo že poje večglasno, ne postavljale enoglasno, ker jih bode ljudstvo itak večglasno pelo in prišlo navzkriž s spremljanjem. Enoglasno naj bi se postavile take pesmi, ki jih ljudstvo še ne pozna — stare ali nove, spremljanje pa naj bo prirejeno tako, da jih ni mogoče večglasno peti.

Kako naj se uvaža ljudsko petje?

To pa je najtežje vprašanje. Pri nas se je že mnogo o tem pisalo, posvetovalo, sklepalo, priporočalo z najvišjega mesta. Uspeh je pa bil enak — ničli. Zato tudi jaz ne trdim, da bom podal edino zdravilni recept.

V Nemčiji je ljudsko petje splošno vpeljano. Zato skrbe verske šole, ki jih imajo Nemci. Ko sem se nekaj časa mudil v M. Gladbachu v Porenju, sem videl, da imajo otroci vsak dan šolsko mašo, pri kateri vsi pojo. Pri nas šola ne naredi nič. Saj je sploh petje po naših ljudskih šolah sila zanemarjeno — morda se je v najnovejšem času kaj več storilo v tem oziru. Da bi pa današnja šola kaj naredila za cerkveno petje, je brezuspešno upanje. Zato moramo šolo, kakor bi nam lahko bila neprecenljiva pomoč, pri udeleževanju našega namena žal skoro popolnoma izpustiti, dasi bodo posamezne izjeme vsakomur dobro došle.

Dalje se v Nemčiji drže določbe Pijevega Motu proprio, katera prepoveduje ženskam peti na cerkvenem koru. Ker pa je z moškimi zbori povsod velika težava, ne samo pri nas, je ljudstvo samo prisiljeno peti v cerkvi. Pri nas ta določba ne velja, povsod so vpeljeni več ali manj izvežbani mešani pevski zbori in zato verniki ne čutijo potrebe po ljudskem petju v cerkvi. Kjer pa z vso silo ne trka potreba navrata, tam je nove reči težko uvajati.

Zgrešeno je, če bi se hotelo pri nas z enim samim kratkim ukazom v eni sapi vpeljati ljudsko petje. Neuspeh je matematično gotov. Uvajanje ljudskega petja je vzgoja. Če pa je to vzgoja, se je treba držati osnovnih in neizbežnih vzgojeslovnih načel, sicer je polom gotov. Skušnja nas uči. Tista vzgojeslovna načela, ki pridejo tu v poštev, so pa ta-le:

1. Od znanega na neznano, od obstoječega na neobstoječe.
2. Ne uči učencev odštevanja, dokler niso temeljito doma v seštevanju.
3. Uspehov zahtevaj najprej od boljših potem od slabših učencev.

K prvi točki: a) ne vpeljavaj ljudskega petja pri onih bogoslužnih opravilih, kjer zdaj ni nikdar v navadi, n. pr. pri sv. maši, temveč začni tam, kjer je ljudstvu že sem in tja znano. Pri petih litanijah ljudje kaj radi pritegnejo odpevom, ki jih pojejo na koru. Delaj na to, da bodo res vsi peli in pri vsakih petih litanijah. Poseben trud bo za to pridobiti moške, ki bi najbrž radi peli, pa jih je sram. b) Začni s tistimi odpevi, ki so ljudem že splošno znani. Novih naj na koru ne pojo, dokler vsi ljudje po cerkvi ne pojo.

Najtežji je začetek. Zato je treba prvi poskus dobro pripraviti. V ta namen naj voditelj vse Marijine družbe, dekliške in ženske, pa tudi fantovske preje pouči o tem in jih navduši. Katehet naj opozori otroke. Župnik naj na prižnici prigovarja moškim. Semintja bi se zato pridobili tudi Orli.

K drugi točki: Ne zahtevaj od ljudstva nadaljnjega, dokler ni v prejšnjem popolnoma udomačeno. In če ostaneš zato eno ali dve leti samo pri odpevih petih litanij, nič zato. Vsaka šola traja leta, v par tednih se nič ne doseže. Ko so navajeni pri petih litanijah (morda bi bilo v drugih krajih primernejše kakšno drugo bogoslužje za prve poskuse) vsi peti, vsi, pravim, tudi moški, potem pojdi šele dalje. Moških nikakor ne izpusti, sicer se jim tako usili mnenje, da je ljudsko petje samo ženska predprava, in potem je vsaka beseda zastoj.

Nato pride na vrsto drugo bogoslužje: blagoslov, križev pot, nazadnje sv. maša, pri kateri bo prehod najtežji. Poskusi z drugim opravilom (ob desetih), katerega se udeleži več deklet in otroci. Vedno pa čakaj, da prvi sad dozori, in če je to čakanje še tako dolgo.

Ko ljudstvo znane pesmi že splošno poje, se sme uvesti nova, neznana pesem na ta način, da jo zbor preje večkrat poje (enoglasno, če je enoglasna!), dekleta Marijine družbe naj se je posebej nauče, istotako otroci. Pevski zbor naj posebno pazi na besedilo, da se bo jasno in razločno izgovarjalo, posebno če ni še znano.

K tretji točki: zgrešeno bi bilo v vseh župnijah obenem začeti. Zakaj tamkaj, kjer so ljudje cerkvi že bolj odtujeni, bo težko kaj uspehov doseči, dokler jim ne bodo sosedne župnije, kjer so ljudje bolj verni in bolj zvezani s cerkvenim življenjem, dale lepega zgleda in jih potegnile za sabo. Zato naj bi se ljudskega petja najpreje lotili po onih župnijah, kjer je ljudstvo še splošno strogo verno, se z veseljem in v polnem številu udeležuje službe božje in kjer beseda dušnega pastirja še dosti zaleže.

To bi bili glavni in bistveni migljeji, kako uvajati ljudsko petje. Kar je pa sveda pri tem bolj potrebno kot vse drugo, je pa neomajna vztrajnost in potrpežljivost, ki sta pa možni samo tam, kjer je i pri dušnem pastirju kakor tudi pri organistu dovolj smisla za pomen petja v cerkvi, in precejšnja mera gorečnosti za lepoto službe božje.

Pri vsem tem pa bo pevovodja vedno imel pred očmi, da ljudsko petje ni nikakšno nadomestilo za zborovo petje. To mora ne le ostati, temveč se mora še razviti in do največje možnosti izpopolniti. Uvedba ljudskega petja bo tudi največ pripomogla k temu. Ko bi se pa hotel ta ali oni pevovodja z ljudskim petjem samo iznebiti težavnega dela, ki ga ima z zborom, bi se s tem močno pregrešil nad napredkom slovenske cerkvene glasbe. Zakaj s ponosom lahko rečemo, da ima malokateri narod cerkveno zborovo petje tako lepo razvito, kot ga imamo mi Slovenci. Vzrok temu je gotovo tudi ta, da drugega petja nismo imeli in smo bili primorani vežbat zборе. Zato pa bi bilo popolnoma pogrešeno, če bi ljudsko petje tako vse splošno uvedli pri službi božji, da bi zborovo petje docela izpodrinili. Naše načelo naj bo: oboje naj se goji, ljudsko in zborovo petje, oboje naj se prijetno menjava pri službi božji. Obojno naj se izpopolnjuje in — ker ne bo ne prvo ne drugo preveč obremenjeno — obojno se bo lahko razvijalo in napredovalo.

Pregled savremene talijanske glazbene literature.

P. B. Sokol, franjevac.
(Dalje.)

Izdanja Fratelli Serra, Genova (Via Luccoli). — 1) C. Cattanei: 120 HP (L. 2.) — 2) Fr. Serra: 4 studi caratteristici per pianoforte (L. 2 svaki komad — Zajedno L. 5.) — 3) L. Parodi: a) Sei melodie per canto (L. 3.) — b) Trittico musicale (L. 2+50.) — 4) E. M. Poggi: a) Accordi (L. 3.) — b) Cadenze (L. 3.)

Kako je bilo već spomenuto, izdanja ovog glasbenog poduzeća zaslužuju osobitu pažnju, jer su sva na svojem mestu. O študijima za glasovir Fr. Serra možemo reći, da su zgodna za tehničko vježbanje a njihov br. I „Canto delle onde“ (Pijev valova) takodjer jako zanimljiv. Poggijevi Accordi i Cadenze zgodne su stvari svoje vrsti. Cattanejeva Polka imitira automobil sa 120 HP. Lagana, melodijozna kompozicija. Ovog puta najvažnije su Parodijeve pjesme za jedan glas uz pratnju glasovira (Talijanski dotično francuski tekst). Kao što su

pjesničke misli obiju zbirka ozbiljne, tako su i glazbene. Cuti se ona težina kao potištenost ali je ipak ta sjeta ngodna. Uz melodiju previja se samostalno glasovirska pratnja s modernim akordima, koji uza svu sjetu i dubinu ne umaraju. Svakomu će dobro doći osobito sjetnima i tužnima, koji će u njima naći odvaz srea svoga.

(Nastavit će se.)

XVII. Izdanja G. Zanibon, Padova (Piazza Unità d'Italia Nr. 24). — L. Bottazzo: Missa in honorem S. Benedicti Abbatis (3-gl. muški zbor uz pratnju orgulja) L. 3. — P. Amatucci: Messa „Virgo fidelis“ (2-gl. uz pratnju orgulja) L. 250. — A. Coronavo: Missa „Divo Antonio“ (3-gl. muški zbor uz pratnju orgulja) L. 3. — G. Sacchetto: Quattuor faciles hymni de S. S. Eucharistiae Sacramento (Pange lingua — Tantum ergo) za jedan i dva glasa. — L. 150.

O L. Bottazo bilo je ovdje više puto govora. Danas donosimo njegovu jednu misu za troglasni muški zbor. Prednosti njegovih skladbi zrcale se i ovdje: jednostavnost i neprisiljenost u nizu glasbenih misli, koje su jasne pa odmah usvajaju; bujna fantazija u raznovrsnosti melodije, koja izgleda već poznata a ipak godi; lakoća stila u pjevačkim dionicama kao i u orgulju itd. Tko pjeva Bottazza, može biti sjeguran o uspjehu ne samo kod šire publike već uopće, jer njegove nemodernosti ne će ni opaziti. Premda je Amatuccijsva misa veoma lijepa pa zaslužuje svaku preporuku, ipak će se zastarjeli tobožnji „cecilijanci“ spočitnuti o nekoje „trpke“ moderne akorde, koji još baš daju osobitu dražest. Coronavo je duboki mislilac i vrstan poznavalac starih crkvenih načina, pa se može preporučiti samo većim i ozbiljnim zborovima. Sacchettijeva će zbirčica svakomu dobro doći, jer je uza svu jednostavnost ljupka i privlačljiva.

Seja Cecilijinega društva

3. novembra 1921.

Navzoči: Dostal, Kimovec, Mantuani, Premrl, Sattner, Steska, Zabret.

1. Rešijo se prošnje učencev orglarske šole za oproščenje šolnine. Dva učenca se popolnoma oprostita, deset prosilcev le polovično, ostali plačajo celo šolnino.

2. Vrši se razgovor glede nakupa še enega klavirja za orglarsko šolo. Društvo žal nima sredstev, da bi si omislilo nov inštrument, še starega bo težko si nabaviti. Zato odbor sklene, obrniti se predvsem na prijatelje cerkvene glasbe, ki bi morda utegnili šoli kak že rabljen klavir ali darovati oz. za malo ceno prodati. Zadevni oglas se da v „Slovenca“ in v „Cerkv. Glasbenik“.

3. G. Zabret poroča o „Kulturnem leksikonu“, ki ga namerava izdati Gospodarska banka v Ljubljani pod uredništvom dr. Izidorja Cankarja.

Kulturni leksikon bo obsegal imena onih mož, ki so kaj storili za dvig slovenske kulture. Knjiga bo razdeljena po strokah. Tudi glasba bo imela svoj oddelek. Z ozirom na pomembnost, ki jo imajo posamezni možje v razvoju in napredku slov. kulture, se razdelijo na 8 stopinj. Najpomembnejši

bi zavzemali celo stran v knjigi (1. stopnja), manj pomembni manj do 8. stopnje. Sedaj živeči bi se le na kratko omenjali. Pri vsaki osebnosti bi se omenjalo: Biografija, kaj je vplivalo nanj (študij itd.), njegov pomen in vpliv na slov. kulturo, njegova dela in njegova karakteristika.

Sklene se nabirati gradivo za glasbeni oddelek tega leksikona.

Organistovske zadeve.

1. Seja organistovskega podpornega društva 24. nov. 1921.

Predsednik se spominja umrlega člana Jožefa Bernota. V društvo se sprejmejo sledeči novi člani-organisti: Anton Bižal, Borovnica; Terezija Čadež, Mekinje; Franc Hribar, Zg. Tuhinj; Jožef Matek, Krka; Anton Nahtigal, Rova; Kvirin Pertl, Kapela pri Slatini; Franc Zore, Šmartno v Tuhinju in Peter Zorzut, Št. Janž. Letna članarina se zviša od 20 K na 30 K. Sklene se, iztirjati zaostale članarnine.

Predsednik poroča, da se je potem škof. ordinariata vložila prošnja na vlado, naj bi k izboljšanju organistovskega še vedno ne zadostno rešenega gmotnega vprašanja prihitela na pomoč država s tem, da bi organiste plačevala iz državnih fondov. Hkrati se sklene oddati na pokrajinsko vlado, oddelek za prosveto in vere, prošnja, naj bi se organisti nastavljali v ljudskih šolah kot učitelji petja. To pa iz sledečih razlogov: 1) učitelji so preveč zaposleni z drugimi predmeti in se ne utegnejo pečati s poukom petja toliko, kolikor bi bilo treba; 2) med učiteljstvom tudi ni povsod primernih moči; 3) je za razvoj narodove kulture silno važno, da dobiva mladina že v ljudski šoli dobre osnovne pojme o glasbi in da se racionalno neguje pevski organ; 4) organisti bi to delo z veseljem in uspešno vršili; 5) izboljšali bi si končno na ta način nekoliko tudi svoje gmotno stanje.

Predsednik poroča o zadevi združenja s štajerskim organistovskim društvom. Naprošenih podatkov o stanju štajerskega društva nismo dobili. Štajersko društvo je med vojno spalo. Na naše vprašanje, ali bi se štajerski organisti hoteli priklopiti našemu društvu, je došel od prejšnjega predsednika Klančnika odgovor, da so štajerski organisti načelno za spojitve. Pozneje se je pa zadeva drugače obrnila. Štajerski organisti so 24. okt. sklicali izredno zborovanje v Celju, na katero so tudi nas povabili. Ker se od ljubljanskih odbornikov nihče ni utegnil udeležiti zborovanja, smo zborovalcem pisali pismo, jim želeli uspehov in obrazložili naše mnenje glede spojitve obeh društev. Prosili smo, naj v resoluciji na vlado podpišejo tudi naše društvo in nam poročajo o poteku in izidu zborovanja. V pismu, ki smo ga nato prejeli od sedanjega predsednika Josipa Jarha, organista v Petrovčah, izvemo, da se je štajersko podporno org. društvo preosnovalo v Organizacijsko društvo organistov in glasbenikov za Slovenijo in Medjumurje! Prvi občni zbor novega društva nameravajo sklicati v kak kraj, ki bi bil njim in nam blizu. Štajerski organisti prosijo, da se pridružimo kot člani njih društvu. — Po poročilu o tej zadevi predsednik pojasni, da imamo društvo glasbenikov že v Ljubljani; društvo je,

filialka skupnega Udruženja jugoslovanskih glasbenikov, ki imajo vanj dostop tudi organisti in so nekateri v tem društvu že vpisani. Je mnenja, da je bolje biti član tukajšnjega, za Slovenijo poglavitnega Udruženja. Je pa vsakomur na prosto dano vpisati se v novo štajersko društvo organistov in glasbenikov. Naše podporno org. društvo pa mora kot tako ostati še dalje. Še vedno je mnenja, da bi bilo najbolje, če se štajersko org. društvo združi z našim v eno močno, vse slovenske organiste združujoče društvo. Pri nadaljnjem razgovoru o tem vprašanju se je izrekla misel, naj bi pri raznih korakih za izboljšanje org. gmočnega stanja in drugih za vse organiste važnih zadevah se obe društvi medsebojno obveščali ter po možnosti skupno in solidarno postopali. V tem smislu naj se pošlje odgovor štajerskemu društvu.

Glede podelitev organistovskih služb se ponovno izreče želja, naj bi župni uradi tozadevno se obračali na naše društvo in ne kar tako „pod roko“ oddajali razna, včasih važna mesta. Tudi naj bi se nastavljali v prvi vrsti izšolani in izprašani organisti. Organistovske službe naj bi se vse brez izjeme razpisovale v „Cerkvenem Glasbeniku“, ki naj bi seveda, če mogoče, zopet redno vsak mesec izhajal. Te želje oziroma sklepi odbora se sporoče škof. ordinariatu s prošnjo, da jih objavi v „Škof. listu“ in nastavi kot nekako normo, po kateri naj bi se v bodoče postopalo.

2. Organistovske službe.

Razpisuje se služba organista in cerkvenika pri župni in romarski cerkvi sv. Antona v Štangi nad Litijo. Službeni dohodki za veččega in delavnega človeka s pridno družino prvovrstni v zemljišču, žitni beri in gotovem denarju. Zglasiti se je osebno in prinesiti potrebne izkaze. Nastop službe z novim letom 1922. Župni urad v Štangi, mes. listopada 1921. Pošta in žel. postaja Litija. Anton Žnidaršič, župnik.

V „Slovincu“ so bile zadnji čas razpisane organistovske službe: v Ribnici na Pohorju (služba organista in cerkvenika); v Sodražici (služba organista in obč. tajnika), enako na Raki in pri Sv. Križu pri Kostanjevici.

Dobrega organista, ki bi bil zmožen dajati tudi privatni glasbeni pouk, in bi se zlasti z glasbenimi instrukcijami mnogo prislužil, iščejo v Sisku. Obrniti se je na g. Matija Ivšiča, kaplana, Sisak.

Dobrega organista bi rada dobila župnija v Bridgeportu, Conn. v Ameriki. Pogoji so: letna plača 1000 dolarjev, štolnina (pogrebi, poroke itd.) posebej, služba organista je spojena s cerkvenikovo. Župnik Rev. M. Golob obeta preskrbeti organistu tudi postranski zaslužek. Organist, če mogoče samski, mora biti zanesljiv, zmožen in dober katoličan. Pot v Ameriko bi si moral sam plačati. Zadnji pogoj je težek; v dogovoru z. g. župnikom Golobom bi se stvar mogla eventualno na kak lažji, cenejši način izvesti. Naslov: Rev. Mihael Golob, 450, Pine St. — Bridgeport, Conn. — S. U. Amerika.

Oddati je službo organista in cerkvenika na Rovih pri Kamniku, p. Radomlje. Kogar veseli kmetija in živinoreja, ki danes najstanoovitneje vzdržuje, naj zaprosi. Stanovanje, drva, stelja, 6 njiv, 2 sadna vrta; vse okoli hiše. Tudi nekaj bire, Mlekarna v hiši.

Koncertna poročila.

I. Koncerti v Ljubljani. — 28. okt. se je v narodnem gledališču vršila proslava češkega osvobojenja. Gledališki orkester je pri tej priliki izvajal Fibichovo overturo „Noč na Karlštajnu“ in Dvořakovo simfonijo v E-molu. Operna pevka gđ. Zikova je pela Dvořakovo arijo iz „Rusalka“, operna pevka gđ. Šterkova pa Ostrčilovo Balado o siroti. Prof. kons. Šleis in operni kapelnik Balatka sta izvajala Smetanov duet za gosli in klavir. Orkester pod vodstvom Balatke kakor tudi solisti so se zelo potrudili in ustvarili z združenimi močmi povsem dostojen, in v vsakem oziru častno uspel večer. — 7. nov. je slovensko glasbeno društvo „Ljubljana“ priredilo častni večer svojemu častnemu členu, skladatelju Jakobu Aljažu. Izvajalo je predvsem dva slavljenčeva mešana zbora: „Ne zveni mi!“ in „Domorodna iskrica“ in poklonilo stavljencu srebrn venec. Nadaljni koncert je nudil dve Lajovčevi, eno dr. Kimovčevo izvirno in dve od njega prirejeni prekmurski narodni pesmi, eno Devovo skladbo in Mokranjčev deseti rukovet srbskih narodnih pesmi iz Ohrida za mešani zbor, dve Dvořakovi pesmi za ženski zbor s klavirjem, Dobroničev moški zbor „Makedonec“ in dve slovaški narodni za sopranski samospjev in zbor. V celoti se je zbor Ljubljana jako dobro držal, le v Lajovčevih skladbah in pri Dvořakovem „Prstanu“ petje radi negotove intonacije ni prišlo vseskoz do veljave. Posebno so uspele in bile z navdušenjem sprejete dr. Kimovčeve skladbe, narodne sploh in Mokranjčev krasni rukovet. — 10. nov. je bil prvi dr. Čerinov simfonični koncert. Prinesel je tri odlična dela: Glinkovo overturo k operi „Ruslan in Ljudmila“, ognjevito in zelo učinkujočo skladbo, Mendelssohn-Bartholdyjev koncert za gosli s spremljanjem koncerta v E-molu, krasno, vseskoz melodično, enotno in vzdržema se razvijajočo skladbo, ki jo je kot solist zelo spretno in z gorkim nmevanjem odigral koncertni mojster g. Anton Rieck, in kot poglavitno točko koncerta Brucknerjevo 4. (romantično) simfonijo v Es-duru, eno najlepših izmed devetih simfonij svojčes sicer omalovaženega, danes pa vobče priznanega in priljubljenega avstrijskega simfonika. 4. simfonija je bila zložena l. 1878 in prvič na Dunaju izvajana l. 1881. Bujna romantika gozda in gorki izlivi vernega sreca se lepo družijo v tej široko razpleteni, veličastni simfoniji. Dr. Čerin jo je s svojim orkestrom podal zelo skrbno in natančno, tako da je tema za temo, motiv za motivom prišel do veljave in je delo v celoti kot v posamnih stavkih napravilo najboljši vtis in nudilo velik umetniški užitek. Ker imamo v Ljubljani primeroma z drugimi koncertnimi prireditvami jako malo simfoničnih koncertov, so dr. Čerinu za njegov zadevni trud in požrtvovalnost gotovo od sreca hvaležni vsi, ki vedo ceniti simfonično glasbo. — 14. nov. je Glasbena Matica priredila svečani žalni koncert v počaščenje spomina blagopokojnega Kralja Petra I. Osvoboditelja. O tej priliki je bila Unionova koncertna dvorana primerno opremljena. V izdolbini nad odrom, kjer naj bi enkrat orgle stale, je bilo postavljeno veliko razpelo s križanim Zveličarjem in se je resni svečanosti, tudi v sporedu po večini iz cerkvenobogosluznih skladb obstajajoči, kaj izvrstno podalo. Kot glavno skladbo je matični mešani zbor pod vodstvom

ravnatelj Hubada izvajal Hrističevo Opelo, žalne obredne speve, posvečene izginolim, umrlim in žrtvam v vojnah za narodno osvobojenje 1912 — 1918. Opelo je zloženo na staroslovensko besedilo in obstoji iz dvanajstih spevov. Glasba je po svojem značaju zelo resna, po glasbeni strani se opira na vzhodno-cerkveni koral, in je diatonična. Naredi vtis nekake starinske, starožitne glasbe, je deloma homofonska, prevladuje pa polifonija, ki se semtertje v nekaterih spevih prav bogato in učinkovito razvija. Mešani zbor je pel še Mokranjčev Hvalite Gospoda! iz Božanstvenaje Službe, skladbe po srbskih narodnih napvih in Čajkovskega Gospodi pomiluj, Otče naš in Hvalite Gospoda!, speve iz liturgije sv. Ivana Zlatoustega. Čajkovskega liturgija je po večini homofonska, Otče naš posebno enostaven in kratek, končni Aliluja v sklepnem spevu pa v daljšem figuriranem stavku krepko in vzneseno zastavi in se dvigne do izredno veličastnega izraza. Mokranjčev Hvalite Gospoda je vsled narodnih motivov ljubkejši in bližji od ostalih, prej imenovanih skladb. Mokranjčeva skladba in Foersterjev moški zbor „Umrli je mož“ je vodil novi matični pevodja prof. Michl. Pokazal je vrle zmožnosti in tudi ogenj. Pri koncertu je sodelovalo orkestralno društvo Glasbene Matice in z lastnim godalnim orkestrom nastopilo pod prof. Jerajevim vodstvom s Sukovo Meditacijo na staročeški koral sv. Václava ter zelo zaslužen pohvalo. Koncertu je prisostoval skladatelj Opela g. Stevan Hristič, ravnatelj belgrajske opere. Kar se toalete matičnih pevk tiče, si dovoljujemo pomniti, da se ni prilegala za žalni koncert. Če že mnoge druge gospe in gospodične med občinstvom nosijo h koncertu vedno več mesa na pogled, naj jih zborove gospodične in gospe pevke v tem nikar ne posnemajo. Že v dvorani take reči motijo tistega, ki pride glasbo poslušat, in ne razne mode študirat, na odru pa še bolj. — Žalni koncert je Glasbena Matica dala dvakrat še poseboj kot mladinski koncert. — 20. in 21. nov. sta se vršila cerkvena koncerta v frančiškanski cerkvi. O njih poročamo obširneje na drugem mestu. — 22. in 25. nov. sta koncertirala v narodnem gledišču bivši prvi baritonist moskovske opere Holodkov, sedaj operni pevec v Zagrebu in primadona zagrebške opere gospa Vesel-Polla. Holodkov je pevec izrednih pevskih in igralnih zmožnosti. Njegov glas je velikanski v moči kot v obsegu. Z globokim občutom je pel romance raznih ruskih skladateljev, posebno pa se je izkazal kot prvovrstni pevec opernih arij, bodisi samostojno bodisi v duetih z gospo Vesel. Njegovih dveh nastopov, ki so prekosili vse naše pričakovanje, in nam prinesli ure velikega, redkega pevskoumetniškega užitka, ne bomo izlepa pozabili. Tudi gospa Vesel-Polla je odlična pevka, dasi ne toliko po kakovosti svojega glasu, pač pa po izredni pevskotehniški in specialno koloraturni dovršenosti. Njene kolorature so mejile na skrajne možnosti, njeno vzdržanje čiste intonacije brez klavirske opore je največjega priznanja vredno. Tudi spremljavelec na klavirju prof. Ruč zasluži, da ga radi njegovega dovršenega, že samega po sebi poslušanja vrednega igranja pohvalno omenjam. — 1. dec. na dan narodnega ujedinjenja je bil koncert, prirejen od Udruženja jugoslovanskih novinarjev, in so na njem v plemeniti tekmi nastopali razni ljubljanski pevski zbori: „Ljubljana“, pevsko društvo „Krakovo-Trnovo“, „Slavec“, pevski zbor „Zveze jugoslovanskih železni-

čarjev, „Glasbena Matica“ in „Ljubljanski Zvon“. Kot solisti so sodelovali gospa Pavla Lovšetova, g. Štefan Romanovski in g. Marcel Sowilski. Pri prosti zabavi po koncertu je igral orkester Dravske divizije pod vodstvom kapelnika dr. Čerina. Koncert je bil izredno številno obiskan. — 7. dec. je bil prvi koncert cikla jubilejnih koncertov ob 50 letnici Glasbene Matice. Koncertiral je slovenski koncertni in operni pevec, član državne opere na Dunaju Julij Betetto. Zanimiv in izbran spored je podal v kratkem pregled glavnih zastopnikov samospevske glasbe med Slovenci. Zastopani so bili izmed starejših: Gerbič, P. H. Sattner, Fr. S. Vilhar, od novejših: Lajovic, Pavčič, Adamič, Michl in od najnovejših: Škerjanc in Kogoj. Betetto je pel voljno, mehko, jako umerjeno in odtehtano ter je v celoti zelo zadovoljil. Bil pa je očitno nekoliko nerazpoložen. Drugačkrat nas je njegovo petje vobče bolj prijelo kot topot.

II. Koncerti drugod. Godalni kvartet Zika je v Pragi — po poročilu „Tribune“ — popolnoma uspel. Kritika Zikovec zelo hvali in jih označuje kot nevarnega tekmeca češkemu kvartetu. — 12. nov. je bil v Mariboru koncert „Glasbene Matice“ pod vodstvom Oskarja Deva. — 7. dec. je bil orkestralni koncert Glasbene Matice v Mariboru pod vodstvom ravnatelja Topiča. — Muzika dravske divizije je priredila 13. nov. pod dr. Čerinovim vodstvom koncert v Trbovljah. — 7. dec. je ga. Klara Trost-Fiedler, soproga našega 10jaka, pianista Trosta, priredila na Dunaju samostojen klavirski večer. S. P.

Dopisi.

Gorica. Zanimanje za zvonove v krogu naših glasbenikov raste. Velika vrzel v našem cerkveno-umetniškem slovstvu se začenja zatikati. Je čas, da neha polovičarstvo v naši cerkveni umetnosti. Cerkvene orgle so za nepoklicanca: noli me tangere! cerkveni zvon je pa občinski siromak, ki ga sodi, kdor hoče. Orgle in zvon sta enakovredna služabnika božje časti ter imata enako pravico do ugleda in upoštevanja. To so orglavski veščaki orglam že priborili, treba, da tudi zvonovni strokovnjaki isto izbojujejo cerkvenemu zvonu. Ti edini naj presojajo nove zvonove! Takih glasbenikov nam je zdaj živa potreba. Z veseljem torej pozdravljajmo vsak tak naraščaj!

S tem veseljem bodi pozdravljen g. kanonik Ferjančič, pisec članka „Posebno priporočljivo zvonilo s štirimi zvonovi“¹. Osobito zveselil sem se ga jaz, kot rojen Gočan, torej ožji rojak g. kanonika. Članek je za bivše goške zvonove časten slavopis, a zaslužen. Vse le gola resnica! Uglasba teh zvonov ni bila le vzorno krasna²,

Veliki zvon d¹ (ki je ostal), je vliil ljubljanski zvonar Gašpar Franchi l. 1705 na Gočah poleg vasi pri pokopališču². Zvon tehta 2016 kg. Je torej vzorec najtežjega sistema. Pred seboj imam izpisek 60 zvonov glasu d¹ najrazličnejših zvonarjev, med

¹ Neki zvonoslovec jo nazivlja marijansko kombinacijo, ker spominja na koralni motiv iz Kyrie in Ite missa est za praznike Matere božje. ampak tudi dovršeno čista. Temu se je tembolj čuditi, ker so zvonove vili štirje različni zvonarji in v štirih raznih časih.

² Ko so pred nekaj leti postavljali tam utico za streljanje proti toči, so izkopali iz tal železno okrižje bivše topilne peči.

njimi je goški četrti po teži. Najlažji v tem izpisu ima 1011 kg. Iz goškega bi se torej dala vlti dva istega glas. Broili bi goškega prelil v glas h, Samassa v glas c¹ in še bi mu ostalo nad sto kg bron. Zvon je že mnogo prestal, na robu je oškrbljen, tako da je prišel pri ljudstvu v pregovor: „Trden si kot veliki zvon“. Glas mu je pa še vedno enako mogočen, brenčanje dolgotrajno in vzdržano, znamenje, da je harmonija alikvotnih glasov čista.

Drugi zvon f¹ je vltil v Ljubljani zvonar Dimiz (menda l. 1826). Tehtal je 1132 kg, torej tudi najtežjega sistema. Grassmayrjev lahki f¹ tehta 636 kg. Samassa bi vltil iz goškega glas es¹; Broili celo d¹.

Tretji zvon g¹ je vltil tu v Gorici Podturnom blizu cerkve sv. Roka zvonar Colbachini (menda l. 1836). Tehtal je 666 kg. Samassov g¹ tehta 550 kg, Broilijev pa 480 kg.

Četrti zvon d¹ je vltil v Ljubljani Samassa l. 1859. Tehtal je 388 kg.

Novi (Broiljevi) zvonovi f¹, g¹, a¹ bodo za nad 600 kg lažji. S tem preostankom bron, se zveča podružnično zvonilo v fis¹, gis¹, ais¹ (prej g¹, a¹, h¹) ter se vlije novo majhno zvonilo c², d², e² za pokopališčno kapelico, katere prejšnji zvonček se porabi v župnem zvoniku kot mrliški zvonček.

Tudi glasovno-barvna podobnost teh zvonov je bila hvaljevredna. Edino zvonu f¹ se je da'lo v tem pregledu kaj očitati. Glas tega zvonu je delal vtis, da izvira iz pre-malo elastičnega bron. Pročelje zvonov ni bilo najbrže teži primerno narejeno, okrilje mogoče v nekaterih legah predebelo in velika kovinska snov v obliki ne prav poraz-deljena. Zato pa ni vsebina glasu odgovarjala vsebini tresljajoče snovi ter se je zdelo, kot bi glas ne mogel iz zvona, ampak bi obtičaval v njem. Nevešče uho tega seveda ni opazalo.

G. kanonik hvali z navdušenjem pritrkavanje nekdanjih goških zvonivcev. Ta hvala me tembolj veseli, ker sem je tudi jaz deležen. Kot dijak na počitnicah sem hodil tudi jaz prav pridno pritrkavat. Kot otroku mi je bilo to pritrkavanje najlepša g'asba. Zjutraj zgodaj ob nedeljah in praznikih sem bil „ob sv. jutru“ navadno vzbujen, da sem se z vso otroško dušo divil tem krasnim zvoniskim melodijam. Ni čuda, da mi je že v mladosti vzklikla v srcu uprav strastna ljubezen do lepega zvonjenja.

Preprosto ljudstvo hrepeni le po velikih zvonovih, češ, zvonjenje majih zvonov ni tako lepo. Jaz sem to krivo mnenje vedno obsojal, trdeč: boljši majhni dobri, nego veliki slabi; kajti izkušnja me je učila, da sem nahajal med malimi zvonovi mnogo več dobrih, kot med velikimi. Kako naj si to razlagamo?

V čast in korist zvonarja je, da so njegovi zvonovi trpežni, kos tudi nasilnemu ravnanju in kolikor možno varni pred ubitjem. To pa omogočuje mehkejši in manj krhek bron. Mehkobo mu daje baker, krhkobo pa cin. Normalna mera v odstotkih je 78% bakra in 22% cina. Taka zmes je dovolj trpežna, da se pri pravilni rabi zvon ne razpoči, pa tudi dovolj trda, da je kembelj prehitro ne obrabi. Da je pa varnost pred razpokom še bolj gotova, mešajo nekateri zvonarji 1% ali 2% več bakra in toliko manj cina. Tak zvon je seveda bolj varen, a žal glasovno tudi manj vreden; glas mu ni več tako čist in jasen, akmpak pokrit in kotlast. Ker so pa nizki glasovi že po svoji barvnosti mnogo manj jasni in bolj temni kot visoki, se ona glasovna pokritost in temnost mnogo občutneje pojavlja iz velikih kakor iz majhnih zvonov. To je torej en vzrok, zakaj je mnogo več slabih zvonov med velikimi kakor med majhnimi.

Drugi vzrok tiči v tankem okrilju (lahkem sistemu) naših zvonov. Taki zvonovi zahtevajo posebno zvonarsko spretnost v tanjšanju nadkrilnih plasti, sicer se pojavi med alikvotnimi g'asovi kvarta namestu terce in drugi napačni g'asovi, kar kvari zvonu lepoto glasu in njegovo glasnost. Tu so pa zopet veliki zvonovi na slabšem kot majhni. Ker je pri majhnem zvonu nadkrilje krajše kakor pri velikem, prehaja nadkrilna kovinska snov v premočno tresljanje, česar posledica je trd kovinski glas. Tudi so alikvotni

¹ Colbachini so zvonarji v Italiji: v Tridentu, Padovi in Bassanu v Benečiji. Tem, Broiliju in drugim petim zvonarjem je izročila Ital. vlada nabavo novih zvonov. Lani je bilo vltih 668, letos in prih. leto jih bude še nad 9000.

glasovi in glavni glas preblizu skupaj ter so vsled tega alikvotni glasovi preglasni. Temu vsemu se pa pride v okom s potanjšanjem nadkrija. Zato so stari mojstri rabili pri manjših zvonovih v obče razmeroma manjšo težo kot pri velikih. Iz tega pa je razvidno, da kvari lahko težni sistem bolj velike kot majhne zvonove.

G. kanonik meni, da so sploh majhni zvonovi prikladnejši za pritkavanje, ker ni ni ugajalo pritkavanje na velike zvonove v mestu. Jaz bi pa sodil, da ni bila tega kriva velikost zvonov, ampak morebitna neubranost, ali eventualna glasovna nelepota dotičnih zvonov, ali morda še največ nevednost in nespretnost mestnih pritkovavcev. Saj je znano, da se v mestih malo pritkuje. V menju, da so veliki zvonovi po svojih nizkih glasovih prav tako prikladni za pritkavanje, me potrjuje ravno goško pritkovanje. Ko so za praznike v izpremembo pritkavali na male tri zvonove, je bilo to precej prazno, brez prave podlage, brez izdatne vsebine; ta praznosta je pa izginila, ko se je oglašil tudi veliki zvon. In narobe. Če so pritkavali na večje tri zvonove ter se je po daljšem presledku pridružil še mali zvon, se ni skupni višs vsled tega kar nič izpremenil.

G. kanonik dvomi, da bi prišli Gočani še kedaj do tako lepega zvonila. Tudi mere ta dvom skrbí. Veliko število zvonov, ki se zdaj v zasedenem ozemlju vlija, bo dvorezen nož. Zvonar bo lahko menjaval zvonove istega glasu in s tem menjavanjem sestavljal zvonila čistejše uglasena, ali na drugi strani postane delo pri taki množini prav lahko — „Dutzendarbeit“. Tudi je vprašanje, kak baker in cin sta bila v topovih — ker iz njih se bodo vlivali zvonovi — ali ni bila morda vmes še kaka druga kovina, ki je zvonovom le na kvar, če bi bilo tudi srebro ali zlato? Gočanom želim, da bi bili novi zvonovi vsaj tako dobri kot so bili prejšnji podružnični istega zvonarja. Odbor, ki vodi nabavo novih zvonov, obljublja sicer, da jih preizkusi „professore di musica“ ali če ta „professore“ ni tudi „campanologo“ in bo rabil pri preizkušnji le svoj sluh, potem ne dam za to obljubo nič. Pa počakajmo, ne vežimo si glave, dokler nas ne boli!

Vse kaže, da bo naša komaj pričeta zvonstvena književnost veselo napredovala. Nastaja torej važna in nujna potreba in naloga, da si ustvarjamo sproti stvarno in jezikovno pravilno edinstveno terminologijo. Če pa prečitamo to malo, kar je objavljeno v „Cerkv. Glasbeniku“, se ne moremo posebno hvaliti. Vzemimo n. pr. le besedo zvonar! Ta se rabi kar v treh pomenih: 1.) oni, ki vlija zvonove, 2.) oni, ki se bavi z zvonstvom, 3.) oni, ki zvoní. Pravilno pa je: 1.) zvonar, 2.) zvonoslovec, 3.) zvonivec. Toplo torej priporočam našim zvonoslovcem veliko tenkovestnost v ustvarjanju in rabi tehničnih izrazov.

Ivan Mercina.

Iz Idrije. Naša patrona sv. Cecilija. Na ta dan smo pevci in glasbeniki v našem mestu „godovi“. Že od nekdaj je tu navada, da je dan patrona za človeka nekaj praznik. Če smo si privzeli še sv. Cecilijo poleg imenskega zaščitnika, smo torej na leto dvakrat „godovi“. Tudi letos smo praznovali, pa še nekako bolj obširno, kakor druga leta. So namreč okoliščine nanesle, da smo morali v gledališču uprizoriti igro „Legijonarji“, kjer je tudi precej petja. Ker naše gledališče rabijo tri stranke za svoje prireditve in mi nismo lastniki gledališča, se moramo ravnati po razmerah in sprejeti dobo za našo igro, če tudi nam ni ugodna. Tako je letos naneslo, da smo dobili 19. in 20. november za našo stranko gledišče v porabo. Oviralo nas je radi tega prav zelo pri pripravi za običajni koncert. Okoli 30 ljudi nastopi pri igri, petje je precej težko, zato treba več dni za skušnje, a ob enem se bliža tudi priprava za koncert. Tu treba napeti vse moči, kajti v Idriji smo precej razvajeni, poleg tega so okoliščine, ki polovično delo kmalu zaduše. Plačali smo davka za dvakratno vprižoritev „Legijonarjev“ kar 400 lir, in te naprej. Naj bo gledišče bolj slabo obiskano, imate poleg duševnega napora še gmotno izgubo. Poleg tega so še druga društva napravila ista dneva, ko smo mi vprižorili „Legijonarje“, svoje koncerte in javen ples. Ako ne izvršimo res dovršeno, je druga predstava nemogoča, ali vsaj tako pičlo obiskana, da vstopnina niti davka ne pokrije. Težavo nam zopet napravlja pozna ura. Rudar pride ob pol 8. uri iz jame, hiti domov, se umije, preobleče, večerja, potem šele gre k skušnji. Pred pol 9. uro

ni misliti, da se jih polovica zbere. Zato pevke iz Marljine družbe, ki imajo redno tedenske vaje, tu izostanejo, posebno one, ki imajo daleč do društvenih prostorov, kajti pozno v noč in včasih pri slabi razsvetljavi ne puste starši radi mladih deklet od doma. — Vse to nas ovira, da nikoli ne moremo zbrati vseh svojih moči in jih osredotočiti na eno samo prireditev. Kako mogočno bi nastopili, ako je na odru kakih 70 do 80 pevcev in 18 mož orkestra, ki pri nekaterih komadih spremlja ves zbor! Da smo letos vse to ogromno delo izvršili in sicer dovršeno izvršili, so nam pripomogle le redne vaje med letom. Ko bi ne imeli izvež banih moči in šele zadnji mesec hiteli s poukom in z vso pripravo, bi bilo vse preveč površno in škrbasto. Sedaj pa k stvari sami. Nova naša oblast je zelo občutljiva in ne dovoli kake igre, ki bi količkaj na politiko kazala. Legijonarjem je pa že ime tako, ki se nekako nagiblje na upor ali vojsko. Že se je dalo dovoljenje, a zopet preklicalo, menda je Slovenec opozoril glavarstvo, da ti preklicani katoličani vprižarjajo le revolucionarne igre. Predsednik je moral posredovati in režiser vse razložiti in črtati, kar ni ugajalo. V četrtek se je dalo dovoljenje, v petek plakiralo in v soboto zvečer že nastopilo. Vkljub temu so bile že skoraj vse vstopnice v petek razprodane.

Točno ob pol 9 uri začne orkester z overturo. Kar trije igrajo prvo vijolino in poleg godal sta 2 klarineta, 1 flavta, 2 rogova, 1 trompeta, evfonijum, pozavna, oba bobna s činelami in triangelnom. Ko se poleže ploskanje po končani točki, se takoj dvigne oder. Društveni član Kogej je naslikal ozadje „mesta Celje“ tako perspektivno, da je vsakdo takoj spoznal, kje se vrši dejanje, če je le enkrat prej Celje videl. Petje na odru, naj bode solo ali zbor, spremlja na klavirju gospa prof. Kuželičikjeva in igralci tako natančno in z občutkom igrajo, da je velika tišina. Ko sredi igre zaklenka zvon in trobi gasilni rog v znamenje, da v bližini gori, gre le nekaj poslušalcev iz gledišča, pa se kmalu vrnejo s poročilom, da $\frac{3}{4}$ ure od nas v hribu gori na samem stoječa hiša. Preden se tja pride na pomoč, bode že vse končano, nevarnosti pa ni nobene, da bi se še kje drugod vnelo. Zato se spored nemoteno vrši naprej. Koncem igre je sam okr. glavar vpričo vseh čestital režiserju na takem uspehu in se opravičeval, da je prej za reke delal, kajti ne pozna našega jezika, re natanko našega naroda, a sedaj vidi, kako visoko kulturno stoji, ako preprosti delavci kaj takega vprižore.

Drugi dan se je igra ponavljala, in zopet vsi prostori zasedeni, morda ko bi bili še v tretje igrali, bi bilo zopet polno gledišče. Najlepši večer v letu je pa v Idrji koncert na dan sv. Cecilije. 7 točk ima društvena godba, 5 točk pevski zbor. Proizvajanje traja ravno triure, presledki prav mali, ker so nekatere točke bolj dolge.

Pri Foersterjevi „Ljubici“ smo se bali, da kaj pademo, ker smo bili že malo utrujeni, a končali smo v „g“ kakor smo začeli. Nedvedovo „Nazaj v planinski raj“ smo morali ponoviti. Enako Gerbičevo „Gondolirjevo“ za ženski zbor. Krasno je uspel „Venec“ Vodnikovih pesmi, ki jih je za koncert priredil Foerster. Cela godba je spremljevala veliki šesteroglasni zbor.

Občinstva je bilo toliko, kolikor ga more sprejeti dvorana, veranda in galerija, med proizvajanjem bodisi pevskih točk ali godbe same je bila taka tišina, da si najfinerše nianse lahko opazil. Dovoljenje je bilo dano do polnoči, a ko je oblast videla, kako je občinstvo, kako se proizvaja, kako se sploh obnaša, se je reklo, da za take ljudi ni treba postave, lahko se zabavajo, kolikor časa hočejo.

Bil je zares krasen večer, godovni dan, kakor smo si ga v idealu želeli, in znami je bilo toliko gostov, ki so nam čestitali!

Da smo tudi jutraj ob 7 uri pri peti maši pozdravili našo patrono, se že itak razume. Girovskyjevo mašo smo peli in drugo vse liturgično, kakor je predpisano.

Te dni smo skušali, kak uspeh donašajo redne tedenske vaje. Tak velikanski program izvršiti v tako kratkem času, in moči razdeljene, skoraj nikoli da bi bili vsi skupaj, je le mogoče, ako se človek vedno uri, pevec pevca pozna, razume skladbo tudi v posameznih delih. Zato nas Cecilijin večer poživl, da smo kar pol leta vztrajni za naprej, in če potem navdušenost pojema, se v novembru gotovo poživl, ko začnemo pripravo za društveni koncert. Tako nam je res patrona sv. Cecilija, ki nam že tu nudi

toliko užitka. In zabavljanje čez naše delavsko ljudstvo pojema. Nemci so nas prej krivo sodili, predsodke imajo o nas tudi naši sedanji gospodarji, a ko so pri koncertu videli orkester in poslušali umetne pesmi, pa tako dovršeno peti, pa spoznali, da proizvajajo le rudarji, njih žene in hčere, so govorili o naši „aviti culturi“. To je res žilav, talentiran in marljiv narod. Take opazke so de'ali častniki in uradniki, ki sicer ne znajo slovensko, pa nehotе morajo priznati vrline svojih novih podanikov.

V tej smeri hočemo delovati tudi v bodoče. Bog živi in ohrani naše Cecilijance to in onstran meje!

Arko.

Marijanišče v Veržeju. „Čas je zlato“, pravi slovenski rek in resnično. Kot dragocen biser ga je treba iskati, da ga človek najde. Tudi jaz sem bil med tistimi, ki jim časa vedno primanjkuje, zato se šele sedaj oglašam z malim poročilcem, ne zato, da bi se hvalil, še manj zato, da bi koga zapostavljal ali v n'č deval, ker kakor že večkrat omenjeno, nimajo ta poročila tega namena. — Lansko šolsko leto smo zaključili 1. julija. Pevcev sem imel proti koncu t. j. od Velike noči naprej okrog 50 in sicer 21 sopranov, 15 altov, 9 tenorjev in 6 basov. Bil s' sem prav zadovoljen z njimi, posebno s soprani in alti, ki so bili zelo stanoviti, kar se je prav lepo pokazalo pri latinskih mašah, katere so peli vedno brez dirigenta in sicer težje maše kot od Sattnerja, Rihovskega, Chlondowskega, Griesbacherja, Faista in lažje Kaima in Foersterja. Od Perosija smo se bili naučili samo Kyrie in Gloria. Naučil sem jih tako, da so gledali vedno name in jaz sem jim dirigiral z očmi, z glavo, z rokami ali s čemer sem že mogel. To je bilo sicer silno mučno, pa se človek privadi temu in fantki so se tudi tako, da so včasih bolj držali takt kot jaz sam. Slovenskih pesmi smo peli razmeroma malo, ker imamo uvedeno ob nedeljah ljudsko petje, kadar je pa praznik, pojemo navadno latinsko. Peli smo pač nekaj Marijinih iz Cerkvenega Glasbenika in Premrlovo „Marija nam ohrani dom in rod“, ki je s svojo preprosto in globoko občuteno melodijo mogočno vplivala. Tudi iz Godovnic smo peli nekatere. Koralno smo Missa de angelis, Missa in dominicis per annum in Missa pro defunctis ter navadno introite za vse praznike iz Graduale Romanum. Vsak gojenec malone ima Kyriale. Vredno ga je kupiti v Gradcu že zato, ker je tako po ceni; ravno tako Graduale stane po naši valuti danes manj kot pred vojno.

Petje smo imeli trikrat na teden za pevce in vsako soboto za vse, namreč vaje za ljudsko petje.

Začeli smo novo šolsko leto. Gojencev imamo okrog 95 in med temi je nad 50 pevcev. Veselil sem se letošnjega zbora, ker so boljši lanski pevci zopet prišli nazaj, pa takoj prve dni sem opazil, kako škodljivo je, ko gredo gojenci pevci na počitnice. Glasovi jim postanejo okorni, neprožni, malo obsežni in sploh pridejo iz vaje, tako da je treba precej muke, predno pridejo zopet v pravi tir. Tako so mi jo koj prve dni v župni cerkvi polomili. 20. septembra je bil pogreb blagega g. župnika L. Janžekoviča s slovesno črno mašo. Moji fantki naj pojejo Requiem. Drugega nisem imel pri rokah kot koral. Hitro smo imeli vajo, a časa ni bilo. Medtem smo praznovali slovesno tudi praznik žalostne Matere božje in šlo je narobe. Poleg tega je kor v župni cerkvi tako neprilichen, da stoji komaj 10–15 pevcev za hrbtom organista. Tako so bili fantki stlačeni in razmeteni po koru, kamor imajo pristop ljudje nepevci in celo sedeže, da da jih nad polovico nisem videl, če sem se še tako oziral okrog, kaj šele da bi jim kaj dirigiral, kar bi bil lahko, ker imam pri orglah levo roko prosto zaradi pedala. Stali so nabito kot vžigalice in ni se dalo niti nekaj tistega doseči, kar bi se bilo sicer z lahkoto n. pr. v naši kapeli, kjer mi vsi pojo in jim jaz dirigiram pred klopmi. Koralne skladbe mi morajo vsi peti v dveh korih. To vpliva veliko bolj mogočno. Letos smo peli enkrat mašo Missa Seraphica in peto mašo Faistovo ter nekaj posvetnih o priliki godovanja g. ravnatelja. To je nekoliko razmetano poročilo, drugič se bom potrudil bolj zbrati.

Vinko Lovšin.

Ljubljana (Stolni kor). Da dam dober zgled drugim svojim tovarišem-organistom, kaj bi tudi od časa do časa poročali o svojih korih, podajam ob končujočem se letu malo poročilo o našem koru.

V l. 1921 so se izvajale sledeče latinske maše: Böhm, s. Josephi; Brosig, H-mol in F-mol; Filke, Oriens ex alto; Foerster, s. Caeciliae; Franek, solemnus; Goller, Loretto in s. Clementis; Griesbacher, Stella maris; Gruber, Dominicalis II. in Mater Dolorosa; Kaim, s. Caeciliae; Koch, s. Sophiae; Mitterer, s. Nominis Jesu; Perosi, Pontificalis I. in II.; Picka, B-dur; Premrl, s. Christinae in s. Josephi (zadnja iz rokopisa); Rheinberger, C-dur; Řihovsky, Loretto; Sattner, Seraphica; Schweitzer, ss. Ang. Custodum, in dve koralni: de Angelis in adventna oziroma postna. Za polnočnico o Božiču pripravljamo dr. Kimovčev novo pastoralno (rokopis). Graduali: Foerster, Premrl (večji del iz rokopisov), Griesbacher, Brosig, Witt. Ofertoriji: Goller, Griesbacher, Witt, Filke, Mitterer, Springer, Řihovsky, Premrl, Kimovec, Burgarell, Omačka. Moteti: Brosig «Veni s. Spiritus», Mitterer «Jesu, Rex admirabilis», Mozart «Ave verum», Müller «O deus, ego amo te», Premrl, «Te Joseph celebrent» (rokopis), Zahlfleisch «Jesu, dulcis amor meus». Asperges: Kimovec, Premrl, Foerster, Lavtizar, Goller, Griesbacher, koralni. Vidi aquam: Foerster, Griesbacher, Santner. Regina coeli: Filke. Miserere: Palestrina. Requiem: Koch, Premrl (pel zbor), sam sem pel različne. Te Deum: Sattner, Řihovsky, Foerster (super cantum popularem), Premrl (rokopis). Tantum ergo: Foerster, Hribar, Kimovec, Premrl etc. Litanije: 1) lavretanske ljudske in «semeniške» (Sicherl), 2) Srca Jezusovega ljudske in Foersterjeve, 3) sv. Jožefa Ferjančičeve. Pesmi najrazličnejše: Riharjeve, Cvekove, Vavkove, Potočnikove ravnotako kot Foersterjeve, Hribarjeve, Sattnerjeve, Pogačnikove, Hladnikove itd., pa zopet dr. Kimovčeve, Adamičeve, Klemenčičeve, Mlinar-Cigaletove, Hochreiterjeve, moje itd., in tudi nemških skladateljev marsikatera.

Zbor je štel tekom leta od dvajset do trideset moči. Pevci so dokaj pridno prihajali k pevskim vajam, ki jih imamo med letom vedno redno vsaj dvakrat, včasih tudi po trikrat na teden. Le o velikih počitnicah si damo vsako leto nekoliko več oddiha. V tem času se tudi zbor skrči in zniža na tako malo število, da ie pevovodja semtertje v zadregi, kaj bi pravzaprav začel. Jeseni redno zopet oživimo, dobimo kak prirastek in tako delamo in se trudimo potem od nedelje do nedelje, od enega praznika do drugega. Treba je sproti dajati si poguma, treba ljubezni do stvari, pa gre z božjo pomočjo.

Nekatere svečanosti, ki smo jih imeli med letom v stolnici, bi bile po večjem sledeče: 17. aprila smo slovesno praznovali petdesetletnico češčenja sv. Jožefa kot zaščitnika sv. Cerkve in vernikov. 24. maja smo prvič obhajali državni praznik sv. Cirila in Metoda s slovesno službo božjo. 30. junija je bila slovesna služba božja za uradništvo povodom sprejetja ustave. 22. avgusta povodom smrti oziroma pogreba pokojnega kralja Petra I. je bila žalna svečanost dopoldne in popoldne. Peli smo Palestrinov Miserere. Pomagali so nekateri pevci in pevke «Ljubljane». 1. dec. na narodni praznik ujedinjenja in 17. dec. na rojstni dan kralja Aleksandra smo imeli svečan Te Deum. Slovesne maše na ta dneva ni več.

Pri svečanih prilikah in o večjih praznikih je sodeloval na koru orkester dravske divizije, ki razpolaga s prav dobrimi, deloma izbornimi godbeniki.

Pri popoldanski službi božji ob nedeljah gojimo ljudsko petje, kolikor je pač za enkrat mogoče.

Orgle se še primeroma dobro drže, pač pa so poleti — v tisti izredni suši — močno trpele in nekega dne kričale kot bi znorele. Ker je bil ravno tisti čas zdravnik za orgle, orglarski mojster Naraks v Ljubljani, jih je kmalu izpametoval in umiril. Mimogrede omenjam, da so v letošnji suši tudi drugod, v mestu in na deželi orgle prav mnogokje zelo nagajale. Ponekod sem bil sam tega zla sam žalostna prič.

Pri vodstvu kora in tudi pri orgljanju mi je letos, zlasti ob času moje daljše bolezn, izredno mnogo pomagal g. kanonik dr. Kimovec, za kar mu izrekam najiskrenejšo zahvalo.

Stroškov, ki jih ima stolni kor precejšnje, zlasti za nabavo orkestra, bi stolnica danes sama ne zmogla, zato pa smo veseli in Bogu hvaležni, da imamo stolno Cecilijino društvo, ki s prispevki svojih članov krije potrebe kora. Tudi prezv. gospod knez-župnik podpirajo kor že več let z rednimi večjimi podporami, kar jim Bog obilno plačaji.

Stanko Premrl.

Razne vesti.

□ Osebnе vesti. Skladatelj Jvan Laharnar, organist in župan na Št. Viški Gori pri Cerknem, obhaja letos štiridesetletnico svojega organistovskega delovanja. Iskreno čestitamo. — G Anton Dolinar, bivši kaplan in društveni pevovodja na Jesenicah, je šel študirat glasbo na dunajski konservatorij. — Naš rojak, koncertni pianist Ciril Ličar je imenovan učiteljem glasbe na učiteljsku in prideljen v službovanje kr. konservatoriju v Zagrebu.

▽ 26. dec bo obletnica smrti nadarjenega cerkvenega skladatelja Ivana Frica. O njegovi smrti oziroma obletnici smrti nas je obvestil njegov svak organist Davorin Colnarič, za kar se mu lepo zahvaljujemo. Pokojni Ivan Fric je pred par leti obiskoval osmi gimnazijski razred v Ljubljani, pa je moral radi bolezni — jetike študije prekiniti in je odšel na svoj rojstni dom v Prepolje (p. Račje) na Štajersko, kjer je žal mesto zdravja našel prezgodnji grob. Dve njegovi pesmi smo priobčili v prilogah „Cerkv. Glasbenika“: „Blagoslovno“ l. 1919. in „O Jezus, ves moj blagor ti“ v 9. letošnji številki. V rokopisu imamo še več njegovih cerkvenih skladb, ki vse brez izjeme kažejo precejšen talent, nežen, globok občut in dokaj izrazito moderno lice. Naj blagi in dragi nam pokojnik mirno v Bogu počiva!

▽ V Celju je meseca oktobra umrl tamošnji opat Fran Ogradi. Bil je vsestransko delaven, mnogozaslužen in jako priljubljen duhovnik. Zanimal se je in pospeševal tudi dobro cerkveno glasbo, bil dolgoletni naročnik našega lista. N. P. V. M.

▽ O hrvatskem glasbenem slovstvu je predaval na ljubljanskem konservatoriju Glasbene Matice v dneh 7., 8. in 9. in v dneh 14., 15. in 16. decembra prof. dr. Božidar Širola iz Zagreba. Podobna predavanja se bodo pozneje vršila o srbskem glasbenem slovstvu.

▽ V založništvu Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani izide — če Bog da — prihodnje leta zbirka 40 Marijinih pesmi, vzeti iz priloge „Cerkvenega Glasbenika“, uredil Stanko Premrl, na kar cerkveno-glasbene kroge že sedaj opozarjamo.

▽ V ljubljanski stolnici se je na praznik Vseh Svetniškov prvič izvajala nova latinska maša „Missa in honorem s. Josephi“ za mešani zbor, orkester in orgle, zložil Stanko Premrl. Boljši zbori, ki bi hoteli mašo izvajati, dobe na željo partituro v prepis, nekaj litografiranih glasov pa je pri skladatelju na prodaj a 6 K.

▽ Glasbena Matica v Ljubljani obhaja v tej sezoni petdesetletnico svojega obstanka in namerava prirediti tekom sezone več jubilejnih koncertov: zborovskih, komornih in simfoničnih, ki bo v njih izvajala najboljše slovenske in jugoslovanske skladbe.

▽ Glasbena Matica v Mariboru razglša sledeče: V zadnjih dveh letih je nastalo v Jugoslaviji mnogo salonskih orkestrrov, ki proizvajajo po večini tujerodne skladbe, manjkajo pa jugoslovanske. Naša Matica je bila od več strani zaprosena, da bi začela izdajati skladbe jugoslovanskih skladateljev, ali pa tudi skladbe inozemskih skladateljev po jugoslovanskih motivih za salonski orkester. Matica je z ozirom na to, da se dobre jugoslovanske skladbe razširjajo in ker je to podjetje finansiral g. Alojzij Križnič, ravnatelj trdke „Drava“ v Mariboru, sklenila, da tej želji ustreže, akoravno ne sodi izdaja enakovrstnih skladb v njen delokrog. Pozivljamo torej jugoslovanske skladatelje, da nam pošljejo skladbe za salonski orkester: 1. violina, violina obligata, flavta, čelo, kontrabas, harmonij, klavir in udarala (tolkala), lahko pa tudi po kaki širši sestavi. Pošljejo pa tudi lahko klavirske partiture, na podlagi katerih sestavimo sami prireditve za salonski orkester. Skladbe naj bodo bolj veselega značaja: uvertire, fantazije, potpourri, intermezzi, plesni komadi, kora nice itd. Skladatelj dobe nagrade percentualno od vsakega prodanega komada. Čisti dobiček pripade Matici. Skladbe naj se vpošljejo „Glasbeni Matici“ v Mariboru, oddelek Struna, Prvi zvezek, obsegajoč 10 komadov, izide v kratkem.

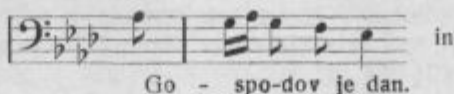
△ Na konservatoriju „Glasbene Matice“ v Ljubljani se poučujejo sledeči orkestralni instrumenti: flavta, oboa, klarinet, rog, trobenta, pozavna in kontrabas. Ravnateljstvo konservatorija „Glasbene Matice“ vabi, da se prikladijo te predmete še novi učenci. Prikladi se je v pisarni Glasbene Matice v Gosposki ulici 8, I. nadst. med uradnimi urami.

▽ List a ne Liszt. Miroslav Lange, dunajski glasbeni poročevalec in velik častilec skladatelja Frančiška Liszta, je našel pri svojem obisku Lisztovega rojstnega mesta Dobrujan na Ogrskem, v krstnih knjigah ondote župnije, da se je Lisztov oče pisal Adam List.

▽ Orkestralno društvo Glasbene Matice v Ljubljani se bavi z načrtom ustanovitve glasbene čitalnice. Predpriprave so končane. Glasbeniki se vabijo k pristopu novega društva, denarni krogi pa k podpiranju te važne naprave. Ustanovni občni zbor „Glasbene čitalnice“ se je vršil 17. dec. v Glasbeni Matici. Podrobnosti bomo poročali v prihodnji številki.

Oglasnik za cerkveno in svetno glasbo.

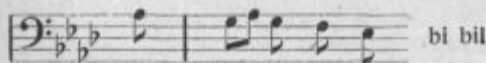
Karlo Adamič: Slovenski Akordi. Zbirka mešanih in moških zborov. I. zvezek. II. zvezek. V Ljubljani 1921. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena vsakemu zvezku 40 K. — Oba zvezka obsegata vsega skupaj 54 zborov, daljših in krajših, deloma umetnih, deloma v narodnem tonu zloženih. Vohče je imel g. skladatelj pri krajših skladbah več sreče. Nekateri taki zbori so zelo markantni in bodo dobro učinkovali. Daljših kot n. pr. „Mir“, ki obsega sam šest strani, se bo težko kdo lotil. Je pa ravno v tem zboru stavek *Molto adagio* na strani 14 izredno lep, moderen v dobrem pomenu besede, a se prilaga bolj instrumentom kot pevskim glasovom. Stavek je vohče dober zanimiv, pri umetnih zbora je precej samostojnega gibanja v glasovih in dovolj modulacije, le tu in tam se nahajajo tudi kake trdote ali kakorže neokretnosti, ki pa vohče ne bodo motile. Na vsak način pa je treba popraviti ritem v pesmi „Gospodov dan“ v 1. taktu 2. sistema takole:

šest taktov pozneje enako:

Ritem, kot stoji v zbirki:

pravilen v $\frac{3}{4}$ taktu, imamo pa ves čas $\frac{6}{8}$ takt. Pri pesmih v narodnem tonu zloženih se večkrat ne ve natanko, koliko taktov je pristno Adamičevih in kako daleč sega melodija dotične narodne pesmi. Prireditev oziroma harmonična stran takih pesmi je večkrat prenavadna. Tudi pri pesmih v narodnem duhu zloženih se smemo in se moramo danes posluževati že nekoliko bolj pester harmonizacije kot samo tonke in dominante. Ležečih tonov pri sklepih se g. skladatelj prepogosto poslužuje. Par pesmi mi ne ugaja po besedilu. V celoti zbirka prinaša mnogo lepega, rabnega in je bodo naše pevski zbori izvečine gotovo veseli in radi po nji segali.

Premri.

Emil Adamič: Nočne pesmi. Samospevi za nizki glas s klavirjem. Založila in izdala Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1921. Cene K 40.—. Emil Adamič slovi kot eden izmed najboljših in najbolj priljubljenih slovenskih svetnih skladateljev. Svojčas, ko so izhajali še Novi Akordi, skoro do konca l. 1914, smo v njih srečavali številko za številko Emila Adamiča. Tu je objavljenih nebroj njegovih zborov, otroških pesmi in klavirskih skladb. Njegove skladbe so bile vedno izvirne, ter v nekako poljudnem in ne težkem slogu pisane. V pričujočih petih nočnih pesmih je marsikaj drugačno, novo. Pesmi so na videz še vedno preproste, ta ali ona morda še bolj kot sicer, a hkrati globlje in zlasti bolj izrazito barvene. Po obsegu so primeroma kratke, kot nekaki glasbeni utrinki, vsaka pa je lepota za se. Pesmi so namenjene izvežbanim solistom. Premrl.

Josip Pavčič: Deset samospevov. Izdala in založila „Glasbena Matica“ v Ljubljani 1921. Naroča in dobiva se pri Glasbeni Matici. Nekateri teh samospevov so slovenski glasbeni javnosti deloma že znani iz prejšnjih matičnih izdaj in iz raznih koncertnih izvajanj, nekaj pa je povsem novih. Pavčičevi samospevi so izvečine na široko razpleteni, prijazno melodični, izraziti in se odlikujejo po izbranem, skrbno izdelanem klavirskem stavku, ki je že sam za se upoštevanja vredna umetnina. Glede sloga hodi Pavčič srednjo, zlato pot, ki ga splošno prikupnega in dostopnega dela in bo vsled tega našel vedno dosti prijateljev in izvajateljev. Premrl.

P. Hugolin Sattner: Dvanajst napevov za lavretanske litanije za ljudsko petje in orgle. Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1921. K 20.—. Pričujoči napevi so zloženi na prvi tri klice v lavretanskih litanijah: „Sveta Marija, prosi za nas, sveta Mati božja, prosi za nas, sveta devic Devica, prosi za nas!“ To se potem ponavlja skozi cele litanije brez kakih drugih odpevanj. Kjer bi hoteli litanije peti na ta način — običajen je zlasti po Primorskem in Hrvatskem in bolj v smislu cerkvenih določil kot litanije z odpevanji — jim zelo priporočamo lepe, jako melodično in harmonično vzorno prirejene P. H. Sattnerjeve napeve. Premrl.

Rihard Orel: Slovenske narodne pesmi iz Benečije. Nabral in priredil. — Izdala in založila Glasbena Matica v Ljubljani l. 1921. Lastnina Glasbene Maticе. Vsako pomnoževanje je po zakonu prepovedano. Naroča in dobiva se pri Glasbeni Matici v Ljubljani, Gosposka ul. 8/l. Cena 30 K. — Vrlo zajemljiva zbirka navzlic temu, da je precejšnje število inačic že znanih pesmi, ki pogosto nič prida novega ne povedo. Zbirka nudi 64 pesmi beneških Slovencev, prirejenih za moški zbor, na koncu pa ima v dodatku 15 rezijanskih napevov, ki po svojem ritmu in po melodiji — pa tudi po besedilu — zavzemajo popolnoma svoje stališče v slovenski narodni pesmi. Očividno spadajo med naše najstarejše odlomke. Obseg gre navidezno do oktave, toda tista začetna kvarta (kjer je) je — po mojem, pač ne odločinem občutu — poznejšega izvora. Prvotno si začetek mislim tak, kakršnega imajo št. 2, 6, 10, 12, tako da obseg ne gre preko heksakorda. Pesmi so ritmično in melodično potekle pravzaprav iz ene prvotne oblike. Ostalih 64 je na vso moč preprosto urejenih, nekoliko molijo nekatere harmonične neokrebnosti, v nekaj pesmih je tudi besedilo manj spretno podloženo (večine s te strani nisem pregledoval); pesem št. 9. ima odločno $\frac{4}{4}$ ritem, v 11. pesmi ima prva perioda en takt premalo; št. 27 ni narodna (tudi italijanska ne); v št. 23. vzporedne oktave med 1. tenorjem in 2. basom gotovo niso z ničemer upravičene. Našim moškim zborom bo z večino pesmi zelo ustrezno. Kimovec.

Glasbeni prilozi Sv. Cecilije. Godina 1920. Četrnaesto godišče. Godina 1921. Petnaesto godišče. Uredio prof. Franjo Dugan. U Zagrebu. Tiskala nadbiskupska tiskara. V teh dveh letnikih je zastopanih 20 različnih skladateljev: Canjuga (2 skladbi) Dugan (1 in 4), Cherubini (papeški nuncij v Beogradu 1), Kimovec (2), Kolb (6), Kozičević (1), Mlinar (1), Lučić (1), Plut (1), Sedenič (1), Stögbauer (1), Spoljar (7), Tačlik (2), Žganec (9). Med temi 40. skladbami je 15 harmoniziranih, 24 izvirnih. Izvirne bi lahko delili na dva dela: večji del so pesmi, ki so nastale pod vplivom stare ljudske (hrvatske in nemške) pesmi, to so skladbe, ki melodično bolj ali manj srečno arhaizirajo. Voditelj je klasično umerjeni prof. Dugan pred vsem s harmonizacijo starih hrvatskih napevov,

pa tudi izvirni deli (Barjaci). Izmed ostalih je menda Tačlik najbolj topel, zlasti „O suncu Spasa“ si je vredno ogledati. Špoljar je dokaj spreten, pa rad precej hladen, Pjut ima eno, da se človek vsaj za hip ob njej pomudi. Dr. Žganec je pa znan kot jako marljiv zbiravec in natančen prirejevalec ljudskih pesmi. Pričujočih smo zelo veseli, so prave dragocenosti vmes. Št. 7 nam je že od drugod znana. To delo je za razvoj hrvatske cerkvene glasbe nad vse važno, važno zato, ker ima stike z živim narodnim glasbenim življenjem. Drugi del zastopajo skladbe, ki jih je rodil novejši glasbeni razvoj. V tej smeri se izmed hrvatskih skladateljev, zastopanih v sv. Ceciliji, giblje hotoma menda samo P. Kolb, dasi se tudi on še vedno nekoliko bori z izrazom. Ostali — bi dejal — odklanjajo — ali zavestno ali nezavestno, ali iz notranjega prepričanja in hotenja, ali pod vplivom šole — mehkejšje novejšje oblike in se izražajo v trpki, elementarni starejši Harmonično jim ni toliko za gorke barve kakor za jasne, prozorne harmonije. Na Kolba pa je bržkone — vsaj zdi se tako — močno vplival P. H. Sattner, pa tudi Premrl. Mika nas, kaj pravi cerkvenoglasbena javnost k tema smerema, kako ju upošteva. Gre pač za izvirne skladbe; da moramo pristne stare, ki še žive med narodom, izvzeti, ni treba posebej poudarjati. Seveda je stare, po stoletni rabi preizkušene težko doseči. — Stögbauerjev koralni velikonočni ofertorij ne nudi kaj novega. Niti harmonizacija nam ne more veljati kot kdo ve kaj spretna. V tej stroki (koralno spremljanje) se je Springer udejstvoval že prej in bolj umetniški. Na par mestih je spremljanje koralnemu ritmu skoro nevarno. Vendar pa je tudi ta točka dokaz, da se Sv. Cecilija poizkuša uveljaviti v vseh panogah cerkvene glasbe. Kimovec.

Ant. Grum: Kupleti. Za predpust bodo marsikakemu društvu dobro došli Pet jih je vseh. Založila Jugoslovanska knjigarna.

Stanko Premrl: Smrkov kuplet za bariton in klavir. — Ant. Grum: Jabolčko, s tabo je križ. Za dvoglasno petje s klavirjem ali harmonijem. Založil Fran Silvester, nadučitelj v Boh. Bistrici. Prodaja Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena 16 K.

M. Bajuk: Slovenske narodne pesmi za tamburaški zbor in petje. Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1921. Cena 40 K. Ta hvalevredno zbirka, kakoršnih smo Slovenci do sedaj živo pogrešali, prinaša v solidni prireditvi sledeče narodne pesmi: 1. Stoji, stoji Ljubljanca. (Dolenjski napev.) 2. Dekle, povej, povčj. (Iz Ihana.) 3. Kje je moj mili dom? 4. Oj, dobro jutro, ljubica. 5. Sirota sem. okrog blodim. 6. Stoji, stoji Ljubljanca. (Gorenjski napev.) 7. Polka je ukazana. Pesmi so v tej prireditvi za tan burice umerjene tako, da jih bodo zmogli tudi začetniki, pa tudi izvežbanim tamburašem bodo dobrodošle. S. P.

Zorko Prelovec: Dve pesmi za moški četverospjev (moški zbor) in bariton solo. Založila in tiskala Zvezna tiskarna v Ljubljani. Vsako pomnoževanje prepovedano. Cena skupni partituri 1 dinar.

Alojzij Mihelčič: Štiri Marijine pesmi. Op. 22. Pesmi so odobrene od kn. škof. ordinariata v Ljubljani in Mariboru.

Karol Bervar: Šest pesmi k blagoslovu. Op. 11. Potrjene od kn. škof. ordinariata v Mariboru. Dobe sa pri skladatelju v Celju. Pet partitur za K 50.—. Zadnje tri omenjene zbirke so bile oglašene v „Slovincu“, nam niso došle.

Naše priloge.

V pesmi „Božje dete“, ki jo prinašamo v današnji prilogi, je mala napaka v besedilu. Mesto „kralju“ naj se glasi v drugi kitlici „kralji“.

Kdor bi hotel v prihodnjem letu dobivati redno po več iztisov priloge, naj nam kmalu sporoči, da moremo določiti število naloga v tiskarni. To naj store tudi tisti naročniki, ki so po več posebnih iztisov glasbene priloge že do sedaj dobivali.

Ob koncu leta.

Zaključujemo 44. letnik našega lista. Iskreno se zahvaljujemo vsem dragim sotrudnikom za njih prispevke, bodisi članke, bodisi dopise, bodisi skladbe. Priporočamo se jim še v bodoče.

Prosimo zlasti, da bi nam gg. duhovniki in organisti pošiljali v prihodnjem letu podatke o starejših orglah naše škofije, kolikor nam jih še niso poslali, hkrati pa zbirali in nam pošiljali tudi zgodovinske podatke o našem petju v starejših časih, zlasti podatke, kje se nahajajo še kake vobče malo znane skladbe, bodisi tiskane ali samo pisane naših starejših skladateljev. Tudi za življenjepisne podatke o naših starejših skladateljih, ki niso bili še nikjer objavljeni, pa so morda temu ali onemu znani, se priporočamo. Vsako tako drobtinico bomo s hvaležnostjo sprejeli in ob svojem času priobčili.

Izdajatelje oziroma založnike muzikalij prosimo, naj nam pošljejo vedno po en iztis novoizšlih skladb v oceno oziroma v objavo. Zlasti vsaka nova kjerkoli v tisku izišla cerkvena skladba bi morala biti objavljena v „Cerkvenem Glasbeniku“, vsaj radi pregleda in statistike. A včasih tudi tega ne moremo storiti, ker nam skladb vsi ne pošljejo.

Cenjene naročnike prosimo, naj ostanejo listu zvesti, čeprav smo primorani radi višjih cen v tiskarni povišati naročnino na 15 dinarjev, za dijake na 10 dinarjev. Bojimo se le, da bo treba najbrž med letom še nekoliko zvišati. Prosimo, naj se vsakdo takoj zdaj posluži priložene poštne položnice in pošlje omenjeno naročnino. Hkrati opozarjamo tu zlasti vse tiste naročnike, ki so še za letos ali lani, nekateri še za nazaj na dolgu in smo jih pred kratkim pozvali, naj dolg poravnajo, — naj to svojo dolžnost nemudoma store. Kdor ne namerava biti več naročnik, naj nam — prosimo — raje svoječasno sporoči, da ne bomo s pošiljanjem lista imeli toliko škode. — Naročnike v Nem. Avstriji prosimo pismenega obvestila, ali list prejemajo, sicer jim bomo list ustavili.

Za Italijo bo „Cerkveni Glasbenik“ veljal v letu 1922 15 lir, za Ameriko 1 dolar.

Vesele božične praznike in srečno novo leto vošči vsem svojim sotrudnikom in naročnikom

Uredništvo in upravlništvo Cerkv. Glasbenika.

Današnji številki je priložena glasbena priloga: Konec Foersterjevega moškega zbora „Ave Maria“, Božje dete, zložil Stanko Premrl in Pridi molit, ljudski napev, priredil St. Premrl.

Odgovorni urednik lista in glasbene priloge **Stanko Premrl.**

Zalaga Ceeilijino društvo. — Tiska „Zvezna tiskarna v Ljubljani.